

PIRMAS SKYRIUS

Vasario 20-oji

Atrodė mažai tikėtina, kad nukritus iš tokio aukščio kūnas dar bus kam nors tinkamas, bet paskutinę akimirką apimtas optimizmo Stivenas Beris pakišo organų donoro kortelę po mobiliuoju telefonu ir drauge su raktų ryšuliu bei pinigine paliko kelkraštyje. Net ir krintant į vandenį pasekmės bus pražūtingos. Jis patirs triuškinančių sužalojimų, gal net bus pažeistos smegenys, o jei smūgio jėga neprაžudys, ledinis vanduo pribaiigs per kelias sekundes.

Jis pasieškojo informacijos. Nukritus nuo Kvinsferio tilto į Forto upę, pirmiausia užgniauš kvapą, nuo staigaus šalčio jis ims kvėpčioti ir prigers vandens nė nespėjęs iškilti paviršiun. Jei mirtis ištiks ne akimirksniu, tai vis tiek greitai. Įtikinėjo save, kad nėra ko bijoti. Baimę sukelia tik laukimas. Atėjus laikui smegenys užblokuos protą ir jausmus. Jei po tokio kryčio pavyks išgyventi, jis nieko neprisimins.

Žadą atimanti kapavietė — milijonai tonų vandens šniokštė apačioje ir tarsi masino pas save. Jis turėjo vos kelias minutes sumanymui įgyvendinti ir, tiesą sakant, jau metas kabarotis aukštyn. Juk įsigijo specialias pirštines ir batus, kad įveiktų savižudybių prevencijos užtvarą, tad dingsties dvejoti tikrai nebeliko.

Kai dar namuose išsikvietė taksi, buvo apsisprendęs ir nekant-ravo. Vargšas taksistas kaip tik baigė aštuonių valandų pamainą ir važiavo namo. Nors Stivenui nepatiko, kad mėsinui peiliu teko baksnoti sau palei kaklą, grasinant jį persipjauti, ir taip priversti vairuotoją sustabdyti automobilį ant tilto — griežtai pėstiesiems draudžiamoje zonoje, — bet nieko geresnio nesugalvojo. Jis bent

jau negrasino vairuotojui. Be to, atsiprašė keliolika sykių, kol taksistas sustabdė mašiną. Tik vargu ar atsiprašymai kaip nors sušvelnino sukrėtimą, patirtą išvydus užpakalinio vaizdo veidrodėlyje žybsintį peilį.

Stivenas užlipo lengvai įveikiamais statmenais skersiniais, tada įsikibo aštrių metalinių strypų, užtikrinančių, kad niekas nepatektų iš vienos pusės į kitą. Šiek tiek skaudėjo, bet jis buvo geros formos. Akivaizdu, kad fizinės, o ne psichinės. Kasdien po valandą praleisdavo sporto klube, tad buvo itin liaunas ir raumeningas. Be to, dukart per savaitę bėgiodavo, todėl palaikė aukštą širdies tonusą. Niekas nė neįtartų, kad jį kamuoja bipolinis sutrikimas. Visa tai paaiškės tiriant jo mirties aplinkybes. Ilgai trukęs žaidimas su preparatais, siekiant suvaldyti nuotaikų kaitą. Laikotarpiai, kai, nepaisydamas vis kitų gydytojų patarimo, apskritai liaudavosi vartojęs vaistus. Psichologo konsultacijos, dėl kurių jausdavosi silpnėjęs ir niekingėjęs nei dėl ligos. Santykiai, neatlaikę jo audringos prigimties šėlsmo. Darbovietės, kuriose neužsibūdavo, nes neišvengiamai pasitaikydavo dienu, kai tiesiog nepajėgdavo atsikelti iš lovos.

Koroneris pamanyt, kad jį buvo ištikęs įprastas slogučio priepuolis. Pasigirs apgailėstą, kad nėra veiksmingesnio gydymo arba kad jis neišdrįso kreiptis į kokį nors draugą ir paprašyti pagalbos. Smulkiu šriftu išspausdinta žinutė kažkuriame vietinio laikraščio puslapyje pakartos seniai nuvalkiotą tiesą, jog bendruomenė pakankamai nesirūpino. Nors jis nusprendė nepalikti raštelio, paaiškinančio savižudybės priežastis, akimirka pasigailėjo neišskleidęs juokingų įsitikinimų. Joks rūpinimasis nebūtų sukliudęs Stivenui atsidurti ten, kur yra šiandien. Nuo penkiolikos metų jautė, kad ankstyva mirtis jį tempia tarsi grandine apšivijusi aplink juosmenį. Kitus šešiolika metų jis praleido priešindamasis, bet šiandien nusprendė pats užbaigti grumtynes.

Mergina, nuo kurios taip kruopščiai stengėsi nuslėpti savo negalią, pagaliau suprato, kad jis tėra niekam tikęs šiknius, ir jei ji

neišeis, visą likusį gyvenimą grims tik gilyn. Paskui prasidėjo aiškini-
nimaisi ir kaltės pripažinimai, nors ir galėjo apsieiti be jų, o tada sekė
nepakeliamai ilgas daiktų pakavimosi laikotarpis. Visai ne taip, kaip
rodo filmuose, kur vienas iš partnerių tiesiog išsikalba, paskui už-
trenkia duris ir mistiškai dingsta visiems laikams.

Jiedu su Roza gyveno kartu jau metus. Atrodė neįtikėtina, kaip
sudėtingai per dvylika trumpų mėnesių susipina gyvenimai. Puodai
ir keptuvės, paveikslai, papuošalai, knygos ir net ilgintuvai, velniai
griebtų! Jiedu susiginčijo, kas nupirko ilgintuvą, gulintį prie lovos
miegamajame. Ne dėl išleistų pinigų (tai būtų kvaila), o dėl teisybės,
stengdamiesi prisiminti patį įvykį, nes Roza staiga nepanoro pripa-
žinti paėmusi tai, kas jai nepriklauso. Kalė. Net ir sumautoje pabai-
goje nepalengvino jo kančių, nepasielgė savanaudiškai ir neteisingai.
Ji buvo geras žmogus. Ir tai velniškai erzindavo! Ji buvo toks geras
žmogus, kad kaltas, kaip visada, liko jis. Jo nuotaikos, poreikiai, su-
trikusi ir pažeista psichika.

Pravažiuojantis automobilis pratisai pyptelėjo, o kažkas šūk-
telėjo pro langą. Vėjas nustelbė žodžius, ir tai Stiveną nudžiugino.
Gyvenime pasitaiko akimirku, kai likusiai žmonijos daliai papras-
čiausiai reikia pasitraukti. Viena tokių ir buvo tos šešiasdešimt se-
kundžių iki savižudybės. Jis dar per vieną žingsnį pasistūmėjo aukš-
tyn ir staiga priblokštas aiškiai prisiminė, kaip pirko ilgintuvą Rozai,
prieš tai išrinkęs jai naują plaukų džiovintuvą. Buvo akivaizdu, kad
laidas niekaip nepasieks tualetinio staliuko iš už nugaros, todėl įtrau-
kė ilgintuvą į kalėdinių dovanų sąrašą kaip praktišką priedą.

— Oi, dėl Dievo meilės, — sumurmėjo jis.

Ilgintuvas vis dar buvo įjungtas į elektros lizdą sienoje. Kvailas
likutis to malonaus laikotarpio, kai pavykdavo būti dėmesingam ir
išstisus keturis mėnesius išvengti savo proto žabangų. Tikra palaima.
Akimirką jam toptelėjo mintis paskambinti Rozai ir priminti istoriją
apie ilgintuvą. Ji galėtų jį pasiimti, kai tarnybos pradės tuštinti butą.
Visgi tuomet tektų aiškinti, kur jis ir ką veikia, o ji tikriausiai jį atkal-

bėtų. Roza — kone vienintelis žmogus, kuriam pavyktų. Per vėlu, pagalvojo Stivenas. Juk tai viso labo ilgintuvas. Klastūnės smegenys tiesiog pasinaudojo šia akimirka, kad pakištų mintį apie ilgintuvą kaip gelbėjimosi ratą.

Kai įveikė paskutinę atkarpą ir perlipo užtvarą, vėl išgirdo signalizuojančius automobilius. Jis stovėjo, svyruodamas nuo žvarbaus vėjo. Automobiliai sustojo, sudarydami savotišką užkardą. Nuaidėjo trinktelinčių durelių garsai. Stivenas lėtai atsisuko. Vos už kelių metrų išvydo pusračiu sustojusius žmones. Nežinojo, kas susirinkusiųosius paskatino laikytis tokio atstumo: įsitikinimas, kad pastvėręs kurį nors nusitemps su savimi, ar baimė, kad priėjus arčiau jis užsimanys kuo greičiau nušokti.

Galų gale vienas vyriškis, iš pažiūros atsainiai susikišęs rankas į kišenes, prasispraudė tarp dviejų žiūrovų ir žengė priekin. Sustojo apačioje prie užtvaros, kuria užsikabarojo Stivenas.

— Ar galiu pastovėti čia ir pabendrauti su jumis? — pasiteiravo nepažįstamasis.

— O kokia prasmė? — sumurmėjo Stivenas. — Verčiau šiek tiek atsitraukite.

— Kodėl? — pasidomėjo vyriškis.

— Ruošiuosi šokti ir nenoriu, kad jaustumėtės atsakingas. Prašyčiau nesikišti.

— Jūs toks rūpestingas... — pratarė vyriškis, bet sakinio neužbaigė. — Dar reiktų kreipinio — jūsų vardo, — galiausiai pridūrė, kai nesulaukė jokios reakcijos.

— Oi, atsiprašau, — sumurmėjo Stivenas, pasijutęs it nemandagus kvailys. — Aš — Stivenas.

Jis nė nenučiuokė, kodėl tokią lemtingą akimirką jautė poreikį laikytis visuotinai priimtų mandagybių. Įtarė, kad šis bruožas susiformavo per daugybę metų.

— Puiku. Malonu susipažinti, Stivenai. Aš — Runas Makluras.

Virš vandens platybių aidėjo sirenų kauksmas.

— Atvažiuoja policija. Ar pajėgsi pasikalbėti su pareigūnais? O gal paprašyti, kad jie taip pat laikytųsi atokiau?

— Tegul laikosi atokiau, — tarė Stivenas, kelis syk giliai įkvėpė ir sutelkė dėmesį į upę.

Nuo tekančio vandens raibuliavimo ėmė svaigti galva, o gal kaltas adrenalinas. Kad ir kaip būtų, Stivenas sudvejojo, ar dar ilgai išsilaikys stačiomis.

— Sunku išstovėti? — pasiteiravo Makluras.

Jis neatsakė.

— Atpalaiduok vieną koją, atgaul pusiausvyrą. Ar čia apačioje tavo daiktai?

— Taip, — burbtelėjo Stivenas.

Pasilenkęs Makluras viską surinko. Raktus ir mobilųjį telefoną įsidėjo kišenėn, o piniginę ir organų donoro kortelę, kurią ėmė apžiūrinėti, laikė rankoje.

— Ei, vyruti, nori būti donoras? Tai nuostabu. Per mažai žmonių pasinaudoja tokia galimybe. Sunku patikėti, kad vis dar galvoji apie kitus, kai tau pačiam taip blogai. Įspūdinga.

Stivenas įsistebeilijo į vyriškį. Triukas atpalaiduoti vieną koją suveikė. Jis vėl stovėjo tvirtai.

— Tikriausiai beprasmiška. Gal nė neras mano kūno.

— Būtų gaila. Atrodai puikios formos. Tavo organai pagelbėtų daugybei žmonių. Nuostabu, ką šiais laikais galima persodinti. Mane visuomet pribloškia akimirka, kai teirujamasi, ar kas norėtų paaukoti savo akis. Kaip būtų keista atsibudus po operacijos pažvelgti į veidrodį ir išvysti save kito žmogaus akimis! Tikrai neįtikėtina.

Pro augančią žiūrovų minią prasiyrė keturi policijos pareigūnai, jie pašnibždomis bendravo radijo stotelėmis ir stengėsi patraukti žmones kuo atokiau nuo to, ką, Stiveno manymu, jau vadino „įvykio vieta“. Tokių dalykų nepakentė. Sukelti sceną. Atsidurti dėmesio centre. Jis visuomet troško tik įsilieti į minią.

— Nesuk sau galvos. Susitarsiu su jais, — pareiškė Makluras ir kilstelėjo abu delnus aukštyn.

Paprasčiausias gestas, aiškiai sakantis: „Nusiramink, aš susitvarkysiu.“ Vyriškis žengtelėjo į šalį pasikalbėti su arčiausiai stovinčia policijos pareigūne. Pasisveikino su ja ir paspaudė ranką.

Stivenas žvelgė į nueinantį Maklurą ir stebėjosi, kodėl šis atrodo toks atsipalaidavęs. Jei jo akivaizdoje kas nors ketintų nusižudyti, Stivenas paklaiktų. O Makluro net pečiai nenusvirę ir balsas toks ramus, kad vos girdimas. Elgesyje jokios sumaišties ar skubos. Stivenui dingtelėjo, kad vyriškio dievaži nekamuoja bipolinis sutrikimas. Juk jis pats niekada nebuvo toks atsipalaidavęs ar pasitikintis savimi, nė vienos akimirkos per visą prakeiktą gyvenimą.

— Jie pažadėjo netrukdyti, jei tik padarysi man didžiulę paslaugą ir perkelsi kojas į šią užtvaros pusę. Neprašau nulipti žemyn, turi visišką teisę elgtis kaip panorėjęs. Lik viršuje, jei tik patinka, bet neišmanau, kaip elgtis su tavo daiktais. Ar skirsi man dar vieną minutę?

Stivenas pasitrynė akis. Dar vieną minutę? Jis atėjo ant tilto, kad nutrauktų skausmą, o ne pratęstų.

— Tikriausiai yra koks nors artimas žmogus, kuriam derėtų žinoti, kas tau nutiko. Ar palikai raštelį, kad suprastų, kaip jauteisi? Jei palikai, tai puiku. Pasakyk, kur gyveni, o aš pasirūpinsiu, kad raštelis pasiektų adresatą. Jei ne, pasakyk to asmens vardą, pavardę ir telefono numerį. Paaiškinsiu, kad buvai ramus dėl savo sprendimo, racionalus ir neišsigandęs. Taip bus lengviau visiems, kuriuos palieki.

— Kodėl nusprendėte, kad nebijau? — išpyškino Stivenas, ir toji absurdiška prielaida jį pribloškė labiau, nei norėtųsi. Savizudybė — ne toks jau paprastas dalykas, ne šiaip užgaida. Žinoma, kad jis bijo.

— Atsiprašau, tiesiog atrodo toks... vyruti, man tikrai nemalonu, kad tu ten, viršuje, taip jautiesi. Klausyk, policija nesikiš dar kokią minutę ir tikrai noriu sužinoti, kas tau nutiko. Paprasčiausiai

ženkl žingsnį atgal, o tada pasikalbėsime. Padaryk tai dėl manęs, jei ne dėl savęs? Regis, tu puikus vaikiną. Argi kas kitas, ketinantis nusizudyti, paliktų donoro kortelę?

Stivenas svarstė galimybes. Tiesą sakant, beliko tik šokti arba žengti žingsnį atgal ir pasikalbėti. Be to, Roza tikriausiai norėtų išgirsti paskutinius žodžius. Jiedu išsiskyrė visai neseniai ir gana skausmingai, tad ji tikrai kaltina save. Raštelio jis nepaliko, todėl bent jau galėtų kažkaip patikinti, kad vis tiek būtų griebęsis to paties. Ir visai nesvarbu, nutrūko jūdvių santykiai ar ne. Mintis, kad ji visą gyvenimą kaltins save, atrodo nepakeliama. Galbūt jam smarkiai pasimaišę galvoje, bet jis nėra žiaurus.

Apacioje stovėjo Makluras, nutaisęs abejingą veidą ir vėl susikišęs rankas į kišenes. Gyvenimo džiaugsmu netryško. Tarsi keleivis, laukiantis autobuso stotelėje.

Stivenas perkėlė vieną koją atgal per viršutinį skersinį. Minia iškart nudžiugo ir ėmė šūkauti kaip stadione. Paaiškėjo, kad savižudybė — žiūrovų mėgstama sporto šaka. Ir kas galėjo pagalvoti?!

— Šaunuolis, — pagyrė Makluras ir neaiškiai mostelėjo ranka į policininkus. — Rūkai?

— Ne, — tarė Stivenas.

— Aš irgi nerūkau. Manau, kad tai įprastas ėjimas — pasiūlyti žmogui, atsidūrusiam tokioje padėtyje, cigaretę, tiesa?

— Tikriausiai, — atsakė Stivenas.

Dievaži, juokinga kalbėtis apie tokius beprasmius dalykus, kai jis stovi ant savižudybių prevencijos užtvoros.

— Taigi, ar pasakysi, kodėl ketini taip pasielgti? To būtinai paklaus suinteresuoti asmenys. Nors suprantu, kad priežasties nė nereikia... Kartais apima toks jausmas.

Stivenas susimąstė. Tiesa slypėjo kažkur per vidurį. Iš pažiūros, jau prieš kurį laiką prarado norą gyventi, bet iš tikrųjų nebetikėjo, kad jo bipolinis sutrikimas kada nors bus veiksmingai gydomas. Stivenas pažvelgė į visko kamantinėjantį vyriškį. Išvaizdus, sportiš-

kas ir lieknas juodaodis su nedidele barzdele, apkirpta taip, kad išryškintų kampuotą smakrą. Toks žmogus, kurio ir nekenti, ir trokšti juo būti.

— Sergu bipoliniu sutrikimu, — atsakė Stivenas.

Makluras linktelėjo.

— Sunkus atvejis. Vartodamas vaistus net „geromis dienomis“ jautiesi sumautai, todėl nustoji juos vartoti, o tada visos „geros dienos“ vis tiek tampa „blogomis“. Ar maždaug taip?

— Kažkas panašaus, — atsakė Stivenas.

Bėda ta, kad tiesa būtent tokia ir, didžiam apmaudui, jis niekada nesugebėtų jos taip glaustai išdėstyti, nors pats taip gyveno.

— Bet vis dar esi gyvas. Tau viskas pavyksta. Turi mobilųjį telefoną, vadinasi, bendrauji su žmonėmis. Tai nebloga pradžia. Piniginė gana stora, vadinasi, gyveni normalų gyvenimą — kredito kortelės, sąskaitos, vairuotojo pažymėjimas, manyčiau, prieiga prie grynujų pinigų. Tu nenuskurdai ir nesišlaistai gatvėmis. Tai verta susižavėjimo, žinant, ką teko išgyventi. Daugelis žmonių, atsidūrusių tavo padėtyje, apskritai nesugeba pritapti visuomenėje. Turėtum savimi didžiuotis.

Tai išties buvo naujas požiūris į jo gyvenimą. Pasididžiavimas. Vargu ar rastūsi daug žmonių, kad ir labai kūrybingų, kurie priskirtų jam šią savybę. Runas Makluras mokėjo kalbėti.

— Noriu, kad pasakytumėte Rozai, jog tai ne jos kaltė, — paprašė Stivenas.

Metas kalbėti be užuolankų, be to, jam nepatiko stovėti ir šalti.

— Spėju, kad Roza — tavo mergina. Pasakyk jos pavardę. Ant-
raip vargu ar surasiu.

— Kontaktinius duomenis rasite mano telefone. Apsaugos kodas — vienas, nulis, šeši, šeši. Ir pasakykit Rozai, kad ilginguvas yra jos. Tikrai supras, ką turiu galvoje. Tiesiog prisiminiu.

— Vadinasi, judu išsiskyrėte? — pasiteiravo Makluras.

— Ji nebepajėgė to pakęsti, — sumurmėjo Stivenas.

— Atsiprašau, prastai girdėti per tokį vėją. Prieisiu arčiau, gerai? Rankas laikysiu kišenėse.

Žengtelėjęs keletą žingsnių, jis atsidūrė tiesiai po viršuje stovinčiu Stivenu, kuris visu kūnu pasisuko į vidinę tilto dalį, kad būtų girdimas.

— Sakiau, kad ji nebepajėgė to pakęsti, — sušuko jis. — Stengėsi kaip įmanydama. Aš ant jos nepykstu. Svarbu, kad ji tai žinotų.

— Supratau, bet labai jau panašu į neužbaigtus santykius. Gal padaryk jai paslaugą ir pats viską pasakyk. Ką manai?

Jis išsitraukė iš kišenės Stiveno mobilųjį telefoną.

— Šok pagaliau! Vėluoju į pamainą! — kažkas šuktelėjo iš žiūrovų minios.

— Nekreipk dėmesio, — skubiai ištarė Makluras ir ištiesė ranką į viršų link Stiveno, bet šis susiraukė ir papurtė galvą.

— Visus tik erzinu, — sumurmėjo jis, perkėlė koją per užtvarą ir vėl atsidūrė virš vandens.

— Paklausk manęs! Visada rasis vienas nesveikas šunsnukis, kuriam patinka skerdynės, aišku? Nekreipk į jį dėmesio. Paskambinkime Rozai. Jai bus malonu išgirsti tavo balsą. Giliai širdyje pats žinai, todėl ir norėjai, kad už tave pasikalbėčiau su ja. Palypėsiu aukštyrą ir perduosiu tau telefoną.

— Jūs be pirštinių, — vos girdimai pareiškė Stivenas.

Visame kūne juto tokį skausmą, kad kone apstulbo. Prireikė milžiniškų pastangų, kad išlaikytų pusiausvyrą.

— Susižalosite rankas kaip...

Makluras jau kopė į viršų. Stivenas pamanė, ar nevertėtų jo sustabdyti grasinant nušokti, tačiau tikrai norėjo paskutinį sykį išgirsti Rozos balsą. Kol Makluras lipo, Stivenas stebeilijo į veidų jūrą už paskubomis policijos suręstos užtvaros — menamą įvykio vietą žyminčios juostos. Vienas spindinčių akių vyriškis stovėjo susikišęs rankas į kišenes ir šypsojosi. Kažkokia moteris koneveikė policininką. Pagyvenusi moteriškė ašarojo, ir nors atrodė, jog tai neįmano-

ma, Stivenas ėmė dar labiau savęs nekęsti už tai, kad sukėlė jai tokias kančias.

Besišypsantis vyras pratrūko juoktis, ir dar taip, kad Stivenas būtinai išgirstų. Tie garsai buvo siaubingi, tarsi kas nagais brauktų per klasės lentą. Užsidengęs ausis rankomis, Stivenas metėsi į priekį, o vieno bato nosis įstrigo tarp dviejų metalinių strypų.

Jis griuvo kaip stovi, griebėsi skersinių, trenkėsi keliu į metalą, paskui — šlaunimi, tada persivertė ant pilvo, galva žemyn link vandens. Besijuokiantis vyriškis pratrūko dar garsiau. Nepaisant vėjo, vandens ošimo ir minios šūksnių, Stivenas girdėjo tik tą bjaurų kvatojimą.

Jis abiem rankomis įsikibo užtvaros. Prasidėjo vidinė kova. Kūnas troško atsitiesti, o balsas mintyse ragino atgniauzti pirštus. Po kelių sekundžių viskas baigsis. Jam nebereikės paskutinį sykį kalbėtis su Roza. Tai tik sukeltų daugiau bėdų, nei išspręstų. Krisdamas jis pajus oro antplūdį, bus proga patirti laisvo kritimo skrydį, paskui galbūt trumpalaikį šaltį ar smūgį — tik akimirka, nė nespės susivokti ar pajusti skausmo.

Stivenas atitraukė vieną ranką nuo skersinio ir užsimerkė.

— Jis tuoj nukris! — sušuko moteris.

Pasigirdo šūksniai, į betoną trinksinčių batų garsai ir jaudulio kupinas klyksmas. Ten tikrai tas spindinčių akių vyriškis, pagalvojo Stivenas. Atėjo pasižiūrėti, kaip jis miršta. Galbūt tas kvatoklis ir yra Mirtis. Stivenas niekada nebuvo religingas ar prietaringas, bet gal pagaliau ėmė aiškiai matyti pasaulį. Vadinasi, siaubo filmai, tikrais faktais paremtos laidos ar vaikiškos pasakos nemeluoja.

Ranka stipriai suspaudė kulkšnį virš jo įstrigusios pėdos.

— Laikau tave, — tarė Makluras. — Kalbėk su manim, Stivenai. Dabar ne laikas rinktis.

— Mirtis čia, — pareiškė Stivenas, tada įtempė kaklą ir pasisukęs pažvelgė aukštyn į ramias rudas Makluro akis.

— Jei ir taip, tai ji atėjo ne tavęs. Bent jau ne šiandien. Nagi,

įsikibk to skersinio ir pasistenk prisitraukti iki pusės. Man tereikia pačiupti tave už diržo.

— Gal nereikia, — tarė Stivenas.

— Gerai, bet esu toje pačioje užtvaros pusėje. Jei dabar ištrauksi pėdą, drauge nusitempsi ir mane, — Makluras švelniai nusišypsojo.

Tai nebuvo nei grasinimas, nei apsimetinėjimas. Stivenas suprato, kad vyriškis teisus.

Kai Makluras ištiesė ranką, kad stipriau sugriebtų už Stiveno džinsų, iš jo kišenės iškrito mobilusis telefonas ir nuskriejo į ledinę tekėmę apačioje, kur išnyko, tarsi jo išvis nebūtų buvę.

— Velniai rautų! Labai atsiprašau. Norėjau, kad pasikalbėtum su Roza. Tik sugrįžk atgal, ir nupirksiu tau naują. Ką pasakysi?

Stivenas žvelgė nuskriejusiam telefonui pavymui. Suprato nenorįs taip išeiti. Tiesiog nustoti egzistuoti, pradingti iš pasaulio be pėdsakų, kad visas jo gyvenimas netektų prasmės. Jis įtempė kūną ir, staiga suvokęs, kad atsilenkimai nebuvo tuščias laiko švaistymas, įsitvėrė žemiausio skersinio. Tuomet ir pamatė, kas nutiko jo gelbėtojo rankoms lipant išlenkta savižudybių prevencijos užtvara. Kai Makluras ištiesė rankas, kad sugriebtų Stiveną už diržo, šis iškart pastebėjo iš žaizdotų delnų lašantį kraują ir besiplaikstančius vėjyje atplyšusius odos lopinėlius.

— Nenorėjau, kad susižeistumėte, — patikino Stivenas. — Ačiū.

Jam pavyko įstumti kelį į tarpą tarp metalinių atramų ir prisitraukti pakankamai aukštai, kad Makluras prie jo prieitų.

— Padėkosi vėliau, — pareiškė Makluras. — Kol kas pasiūlysi puodelį kavos ir pasitraukti atokiau nuo žiūrovų.

Pasigirdo šūksniai, kai policininkai per užtvaramą permetė virves abiem apsiristi aplink juosmenį. Kad būtų saugiau, virvių galus prispaudė policijos automobilio padangomis.

— Kodėl rizikavote savo gyvybe? — pasiteiravo Stivenas, kai pagaliau atsidūrė priešais Maklurą ir pažvelgė jam tiesiai į akis.

— Visi turime asmeninių demonų, — tarė Makluras. — Visi be išimties. Kas sako kitaip, tiesiog išmoko meluoti geriau nei tu ir aš. Savuosius demonus stengiuosi suvaldyti padėdamas kitiems žmonėms. Gerai pagalvojus, tai savanaudiškumas.

Stivenas apglėbė Makluro kaklą ir greitosiomis stipriai apkabino.

— Aš jums dėkingas už išgelbėtą gyvybę, — tarė jis.

Kalbėjo nuoširdžiai, bet mintys sukosi vien apie Makluro pamintus demonus ir vyriškį, kuris vis dar stebėjo Stiveną iš minios. Tik jau nebesijuokė. O šypsenos neliko nė ženklo.

ANTRAS SKYRIUS

Kovo 3-ioji

Detektyvas inspektorius Lukas Kalanakas stovėjo ir žvelgė į senyvą vyriškį, sėdintį aptriušusiam fotelyje, mintydamas apie žmones, kurie atvirai pripažįsta atleidžiantys labiausiai juos įskaudinusiams. Apie tėvus, kurie atleisdavo beatodairiškai sprogdinantiems teroristams už žiaurią vaikų žūtį. Apie girtų vairuotojų sukeltose avarijose žuvusiųjų artimuosius, kurie gedėdavo, bet kaltininkų nesmerkdamo. Niekada gyvenime Luko širdyje neatsiras vietos tokiam atlaidumui.

Vyras pakėlė akis į jį, pravėrė burną, tarsi ketindamas prabilti, tačiau tik išpūtė seilių burbulą, pliaukštelėjo per jį ranka ir vėl nuleido ją ant kelių. Briusas Džensonas sirgo Alzheimerio liga. Kaip jam pasisekė, pagalvojo Lukas, žvelgdamas pro globos namų langą į besidriekiančią veją, kurią jau glemžėsi sutemos. Bet kokia liga, leidžianti tokiam gyvuliui pamiršti, ką jis iškrėtė, tėra didžiulė neteisybė.

Lukas žengė žingsnį į priekį, tada atsiklaupė ir pažvelgė į pavandėnėjusias mėlynas akis, kurios regėjo, bet nematė.

— Ar tai tu išžagintai mano motiną? — paklausė jis. — O gal tik žiūrėjai, kaip tavo verslo partneris ją prievartauja? Ar grasinai atleisti mano tėvą iš darbo, jei motina papasakos, ką padarei? Kam pirmajam toptelėjo tokia mintis — tau ar Gilrojui Vesternui?

Džensonas dusliai sudejavo, o nuo pastangų, kurių prirėikė išleisti tokį garsą, jo pečiai sudrebėjo.

Lukas iš kišenės išsitraukė motinos ir seniai mirusio tėvo nuotrauką ir pakėlė ją priešais Džensono veidą. Senioko galva nusviro. Lukas sugriebė jam už smakro ir dar sykį kyštelėjo nuotrauką prieš

akis. Puikiai suvokė, kad elgiasi beprasmiškai. Kad ir ko griebtūsi, Briusas Džensonas vis tiek į nieką nereaguos. Praėjus minutei po to, kai jis išeis iš kambario, prieš trisdešimt penkerius metus buvęs jo tėvo viršininkas nė neprisimins, kad drauge su juo buvo dar vienas žmogus.

Vis dėlto Lukas nepajėgė susivaldyti. Motinos patirtas išprievartavimas paliko neišdildomą žymę. Trauma buvo tokia sunki, kad motina paliko Luką, kai jis buvo melagingai apkaltintas įvykdęs tokį patį nusikaltimą. O Džensonas ir Vesternas taip ir nesumokėjo už tai, ką padarę.

Lukas stengėsi jų nepersekioti, tvirtino sau, kad praeitį geriausia pamiršti, nes neabejojo, jog susidūręs su kuriuo nors iš jų praras savitvardą ir pasekmės bus lemtingos. Tačiau jis ką tik praleido savaitę Paryžiuje su motina, ir sugrįžimas į Prancūziją atgaivino prisiminimus apie siaubą, patirtą per jo paties suėmimą ir žlugus karjerai Interpole.

Jam teko atsisakyti visko, kas buvo brangu, kai apsėsta kolegė pripaistė siaubingų ir nebūtų dalykų, o jo motinos prievartautojas vaikštinėjo laisvas. Kad ir kaip jis stengėsi nepersekioti tų dviejų vyrų, kadaise vadovavusių vienai sėkmingiausių Edinburgo baldų gamybos bendrovei, suprato, kad mūšis jau pralaimėtas. Todėl atsidūrė čia — pasinaudojęs policijos įgaliojimais, kad patektų į slaugos namus, kur Briusas Džensonas anksčiau ar vėliau mirs, — ir vis dar tikėjosi viską sužinoti. Vis dar troško keršto.

— Atpažįsti juos? Ar dar turi bent kruopelytę sveikos nuovokos? Tu sugriovei jos gyvenimą, o paskui sugriovei ir manąjį. O blogiausia... — košė žodžius Lukas.

Nors pajuto iš gerklės gilumos besiveržiančią raudą, vis tiek stengėsi kalbėti:

— Blogiausia, kad vienas iš jūsų, šunsnukiai, gali būti mano sumautas tėvas.

Briuso Džensono lūpų kampučiai pakilo. Tai tik sutapimas, pa-

tikino save Lukas. Viso labo nevalingas krustelėjimas. Bet argi tu pat metu senis šiek tiek nepakėlė akių, stengdamasis sugauti Luko žvilgsnį, nors ir ne visai sėkmingai?

— Mano tėvas metų metus dirbo pas tave. Jis gerbė tave, pasitikėjo tavimi. Per kalėdinį vakarėlį pasiuntei jį pargabenti sugedusio sunkvežimio. Tada dviese išprievartavote mano mamą. Veroniką Kalanak. O jei šįkart nusišypsosi, kaip Dievą myliu, pasmaugsiu tave nė nemirktelėjęs.

Ant apatinės Džensono lūpos krašto pakibo seilių siūlas ir pamažu nutūso per smakrą. Kalanakui suspaudė skrandį. Jis regėjo savo motiną su maišu ant galvos, prispaustą prie grindų Džensono kabinete, vilkinčią vakarinę suknelę, kuria taip didžiavosi, bet manė, kad apdaras per brangus tokiam paprastam žmogui kaip ji. Jis girdėjo jos šauksmus, juto jos kančią ir pasibjaurėjimą. O paskui — gėdą, po kurios sekė siaubas sužinojus, kad laukiasi pirmojo ir vienintelio vaiko, ir suvokus, kad niekada nepajėgs papasakoti Luko tėvui, kas nutiko.

Netekti darbo — mažiausia abiejų prievartautojų laukusi bėda. Lukas tikrai būtų nudėjęs ir Džensoną, ir Vesterną, o motina artimiausius dvidešimt metų būtų lankiusi kalėjime gerą žmogų, kuris gyvenime nieko nenuskriaudė. Seilių lašelis nubėgo per raukšlėtus Džensono kaklo griovelius. Tarsi apsvaigęs Lukas įsivaizdavo, kaip Džensonas varvina seiles ant jo motinos kūno, kol abu su partneriu pakaitomis ją prievartauja ir, davę valią rankoms, talžo ir muša.

Lukui nė nespėjus suvokti, ką daras, pagalvėlė atsidadė jo rankose. Pasirėmęs keliu į fotelio porankį, iššiepęs dantis ir įtempęs visus kūno raumenis prieš puolimą, jis nervingai iškėlė drebančiame kumštyje sugniaužtą pagalvėlę. Galiausiai surikęs sviedė ją į sieną, taip smarkiai, kad ši krisdama parvertė vazą; ant grindų liko keramikos šukių ir gleivėto žalsvo vandens klanas.

Jis atsitraukė nuo Džensono ir nusvirduliavo prie terasos durų, vedančių į sodą. Kaktą prispaudęs prie stiklo, iškėlęs kumščius, jis

spyrė į durų apačią. Įtrūkimas stikle atsirado neįtikėtinai lėtai, pasigirdus veikiau girgždesiui nei traškesiui, o netrukus išryškėjo žaibo formos raštas.

Kalanakas atsiduso. Jautėsi apgailėtinas, nes išliejo pyktį ant žmogaus, kuris nė nepajėgė priešintis. Suveikė prigimtinis teisingumas. Džensonas niekada nepamatys, kaip auga jo anūkai, ir neišvažiuos mėgautis pensija Ispanijoje, kur dabar, matyt, gyvena jo buvęs verslo partneris. Septyniasdešimtmetis Džensonas iš esmės jau buvo miręs. Kalanakas niekuo neprisidėtų prie senio kančių.

Jis keliskart giliai įkvėpė ir apsidairė po kambarį. Šis jam pasirodė pigus ir nudrengtas. Tai nebuvo prabangūs slaugos namai. Prie lovos krašto pritaisytas bortelis, kad ligonis neiškristų, bet antklodės atrodė plonokos. Paveikslai ant sienų tebuvo pigios reprodukcijos, kokių galima nusipirkti smulkmenų parduotuvėje. Jokių kambarių puošiančių asmeninių daiktų, tik pora senų apdulkėjusių šeimos nuotraukų. Iš esmės Džensonu buvo atsikratyta. Geriausias nuosprendis, kokį tik galėjo priimti teismas, nors ir gana pavėluotai. Lukas nužingsniavo prie netvarkos ant grindų, surinko vazos šukes ir išmetė į šiukšliadėžę. Tuomet iš kabančio ant sienos dozatoriaus nuplėšė kelis popierinius rankšluosčius ir kiek įmanydamas iššluostė balą, kol kokia nors nieko neįtarianti slaugytoja nepaslydo, tada ranka nubraukė pagalvėlę ir pakišo ją Džensonui prie šono.

Įsitikinęs, kad kambarys vėl tvarkingas, jis iš kišenės išsitraukė pirštinių porą ir sterilų maišelį. Palinkęs prie Briuso Džensono, išrovė jam iš viršugalvio vieną iš nedaugelio likusių plaukų, tada įdėjo į maišelį, kurį kruopščiai užspaudė, kad išvengtų DNR užteršimo. Galiausiai nusimovė pirštines ir išmetė į šiukšliadėžę.

Lukas suprato, kad ne jo jėgoms nubausti šį motinos užpuoliką, bet privalėjo sužinoti, ar jis yra jo tėvas. Prieš apsisprendamas ilgai svarstė, tačiau net ir dabar dvejojo, kaip sureaguos į tyrimo išvadą. Jei paaiškės, kad Džensonas jo tėvas, subyrės viskas, ką siejo su savo tapatybe. Jo motina buvo prancūzė, ir jis užaugo su ja Prancūzijoje,

nė neįtardamas, kad teks išvykti. O štai jo tėvas buvo išdidus škotas, gimęs Edinburge. Pirmieji gyvenimo metai kone išsitrynė Lukui iš atminties. Tėvą prisiminė kaip šiltą, besijuokiantį žmogų, kuris dažnai ir stipriai apkabindavo, turėjo didžiules rankas ir be paliovos šypsojosi. Tėvui taip anksti mirus, Luko motinai buvo sunku vienai auginti mažą vaiką, tad jį grįžo į gimtinę pas tėvus.

Lukas dar kartą apžiūrėjo kambarį, kad įsitikintų, jog paliko jį kuo tvarkingesnę, paskutinį sykį žvilgtelėjo į žmogaus, kurio nekęs amžinai, veidą ir išėjo. Žengdamas pro slaugytojų kabinetą, jis sustojo ir pasilenkė prie langelio.

— Netyčia alkūne užkliudžiau gėlių vazą. Ji sudužo, — tyliai pasakė jis. — Labai atsiprašau. Ar galiu sumokėti, kad pakeistų į kitą? — žodžius jis ištarė su prancūzišku akcentu, nenuleisdamas akių nuo slaugytojos.

— Ką jūs, nesirūpinkite. Tokių dalykų pasitaiko. Sandėliuke turime daugybę vazų. Nueisiu pas ligonį ir viską išvalysiu.

Ji maloniai nusišypsojo ir droviai ranka persibraukė sau per plaukus, išsipašiusius iš surištos uodegėlės.

— Nesijaudinkite, grindis išvaliau, — tarė Kalanakas. — Juk turite svarbesnių reikalų. Ponas Džensonas nė kiek nesutriko. Kaip ir sakėte, jis nė nesuprato, kad atėjau. Tikra nelaimė.

— Suprantu. Sūnui Andru taip pat nelengva jį lankyti. Kaip manote, ar dar prireiks sugrįžti? — pasidomėjo ji.

Lukas užgniaužė kaltės jausmą. Jis flirtavo, siekdamas savų tikslų, be to, puikiai žinojo, kokį poveikį moterims sukelia jo žavesys. Patraukli išvaizda nuo jaunumės leido mėgautis modelio karjera ir turtingų bei dailių merginų draugija, bet galiausiai jis subrendo ir nusprendė iš esmės viską pakeisti. Dabar, gyvendamas Škotijoje, laikė save kone egzotišku egzemplioriumi, nes turėjo tamsesnio atspalvio odą ir vis dar stengėsi įvaldyti antrąją kalbą. Nors nuo vaikystės buvo dvikalbis, tai visiškai nepalengvino grumtynių su škotišku akcentu ir šnekamąja kalba.

— Nežinau. Galbūt grįšiu po kelių dienų, — pasakė jis ir išsišiepęs parodė tobulus baltus dantis. — Tikiuosi, vėl budėsite?

— Gal ir budėsiu, — sukikeno slaugytoja.

Jis apsimetė atvykęs tarnybos reikalais, todėl neužsiregistravo lankytojų žurnale. Niekam nė netoptelėjo mintis užsirašyti jo duomenis. Neįtikėtina, kaip lengvai žmonės, pamatę ženklelį, ima nepaisyti taisyklių. Galiausiai pamojavęs slaugytojai, Lukas patraukė koridoriumi link automobilių aikštelės.

Jei paaiškės, kad Džensonas — jo tėvas, viskas bus kur kas sudėtingiau, neužteks vien žinoti, kad perėmė pabaisos genetines savybes. Neišvengiamai teks apsvarstyti paveldimos Alzheimerio ligos klausimą. Negana to, jam teks atskleisti motinai, kad prievartautojas iš tiesų ją apvaisino arba visą likusį gyvenimą meluoti jai. Nė viena iš šių perspektyvų nedžiugino. Be to, kils dar didesnė painiava, kai paaiškės, kad jis turi įbrolių ar įseserę. Ar panorės sužinoti daugiau apie Andru Džensoną? O gal neverta peržengti ribos?

Jei Džensonas nėra jo biologinis tėvas, teks Ispanijoje susirasti Gilrojų Vesterną. Gauti patikimą DNR mėginį iš žmogaus, kuris, tikėtina, prisimena Kalanako motiną prancūzę, bus gerokai sunkiau.

Atsidusęs Kalanakas prasispraudė pro dvivėres duris ir įžengė į automobilių aikštelę. Jis nieko panašaus nenorėjo. Ilgėjosi paprastesnių laikų, kai, jo manymu, žinojo, kas jo tėvas, nors taip anksti šio neteko, skausmą juto visą gyvenimą. Jei paaiškės, kad jo biologinis tėvas — gyvas, alsuojantis ir golfą žaidžiantis Gilrojus Vesternas, kaip reikės įvykdyti teisingumą?

Jo motina kategoriškai atsisakė pranešti policijai apie išžaginimą. Nebuvo jokių patvirtinančių įrodymų. Vesternas netgi galėjo pareikšti, kad lytiškai santykiavo abipusiu sutikimu, tuomet Luko motina būtų patyrusi dvigubą traumą. Tad beliko pasitraukti, žinant, kad motinos prievartautojas nenubaustas, arba susigadinti gyvenimą ir karjerą imantis reikalo į savo rankas.

Nors tęsė tyrimą, kol kas nelabai kuo teturėjo pasigirti. Vis dėl-

to ruošėsi važiuoti namo, įdėti į voką Džensono plauką drauge su savo galvos plauku ir išsiųsti teismo ekspertizei. Jis nusivylė savimi. Tikėjosi, kad atostogos Paryžiuje padės atgaivinti santykius su motina. Po ilgo išsiskyrimo jiedu susitaikė. Atostogos buvo ne tik malonios, bet ir emociškai alinančios. Lukas nesurado jėgų prabilti apie išprievartavimą, o motina akivaizdžiai pajuto jo gailestį. Seksualinio smurto sukeltas skausmas laikui bėgant nesumažėja.

Jis užvedė automobilį, tirštėjančioje prieblandoje įjungė žibintus, kišenėje pajuto vibruojantį mobilųjį telefoną, tad, prisisekęs saugos diržą, atsiliepė.

— Lukai, čia Ava, — jam dar nespėjus pasisveikinti, pareiškė moteriškas balsas. — Klausyk, atsiprašau, žinau, kad iš atostogų grįši tik rytoj, bet aš miesto morge. Rastas negyvas vyriškis, iškritęs iš Tantalono pilies bokšto. Ar gali kuo greičiau atvažiuoti?

Jo atostogos, jei taip jas galima vadinti, neabejotinai baigėsi.